

Toekomstdenken

... onderwijs voor turbulente tijden

De groene consument

LET OP: op dit document zijn [gebruiksvoorwaarden van toepassing](#).

Uw feedback of suggesties zijn [héél welkom via dit mailadres](#).

TIP: Gebruik rechtsboven om een opmerking te geven.

LESVOORBEREIDING

Sleutelcompetenties	Duur	Leerjaar	Richting
ZELFBEWUSTZIJN BURGERSCHAP DUURZAAMHEID	50 minuten	2e en 3e GRAAD	A-finaliteit

Thema: De groene consument

“Het is aan de groene consument om de kar te keren” Mythe of niet?

Beginsituatie

De leerlingen hebben reeds geleerd over het klimaat en weten al dat de huidige klimaatverandering wordt veroorzaakt door de CO₂-uitstoot van de laatste 150 jaar.

Optioneel hebben de leerlingen al stilgestaan bij de verantwoordelijkheid voor de klimaatverandering (les “Schuld”).

Randvoorwaarden

Stabiele internetverbinding

Timing duur	M / L / S ¹	Leerinhoud, werkvormen, media en andere middelen, eventueel (didactische) vragen
1'	M	Inleiding Als relatief rijke mensen in een relatief rijke regio leveren wij een grote actuele én historische bijdrage aan de uitstoot. Bovendien biedt onze rijkdom ons de mogelijkheid om actie te ondernemen. Maar wat kunnen wij doen?

¹ M = Motiverende fase; L = Leerfase; S = Slotfase

Toekomstdenken

... onderwijs voor turbulente tijden

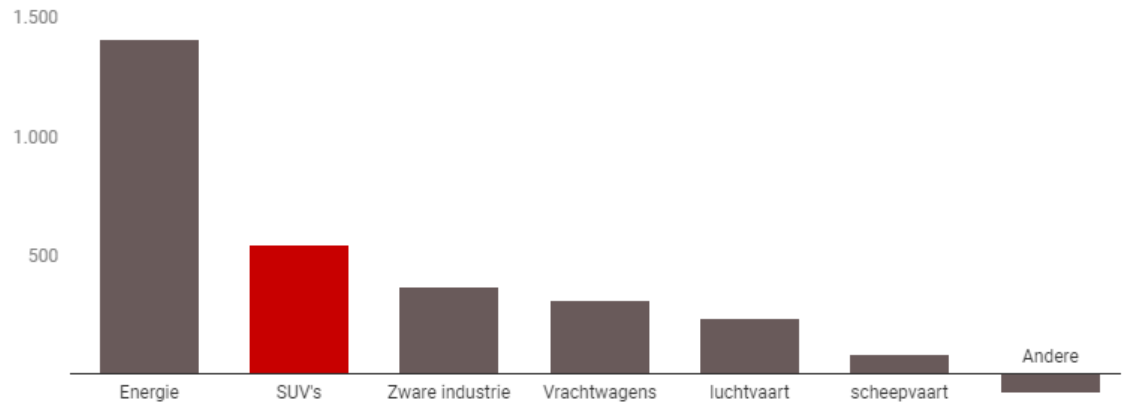
20'	L	De leerlingen werken in duo's en krijgen één van de onderstaande acties of maatregelen toegewezen. Ze onderzoeken of het leven zo goedkoper of duurder wordt. Ze denken zelf ook na hoe dat dan komt. - elektrische auto - huis isoleren - biologisch voedsel eten - herbruikbare drinkfles gebruiken en kraanwater drinken - kiezen voor groene stroom - tweedehandskleren kopen - zonnepanelen - regenwater opvangen en gebruiken - openbaar vervoer in plaats van auto - fietsen en wandelen in plaats van auto - verwarming wat lager zetten - minder vlees eten - fairtradeproducten kopen - spullen laten repareren in plaats van nieuw kopen - met de trein op reis in plaats van het vliegtuig - spullen delen - deelauto gebruiken De leerlingen geven aan de leraar door wat hun conclusie is: goedkoper (G), hetzelfde (=) of duurder (D). De leraar verzamelt de conclusies in een tabel op het bord / scherm.
10'	L	Klassikale bespreking Sommige ecologische keuzes zijn duurder, andere leveren geld op. Hoe groot is onze bereidheid om iets meer te betalen voor producten die goed zijn voor het milieu? En mochten de producten evenveel kosten, welke keuze zou je dan maken?
5'	L	De impact van onze individuele keuze op onze uitstoot kan groot zijn, maar hoe groot is de impact op de mondiale uitstoot? (klein...) Wat kan je zelf doen? Wat is het effect hiervan op het systeem, op de kans tot minder klimaatverandering? In welke mate zijn acties zinvol, ook al hebben ze weinig resultaat? Iets doen, handelen, betekent ook tonen dat je ermee bezig bent. Dat kan anderen inspireren. Welke activiteiten dragen het meeste bij aan de uitstoot?

Toekomstdenken

... onderwijs voor turbulente tijden

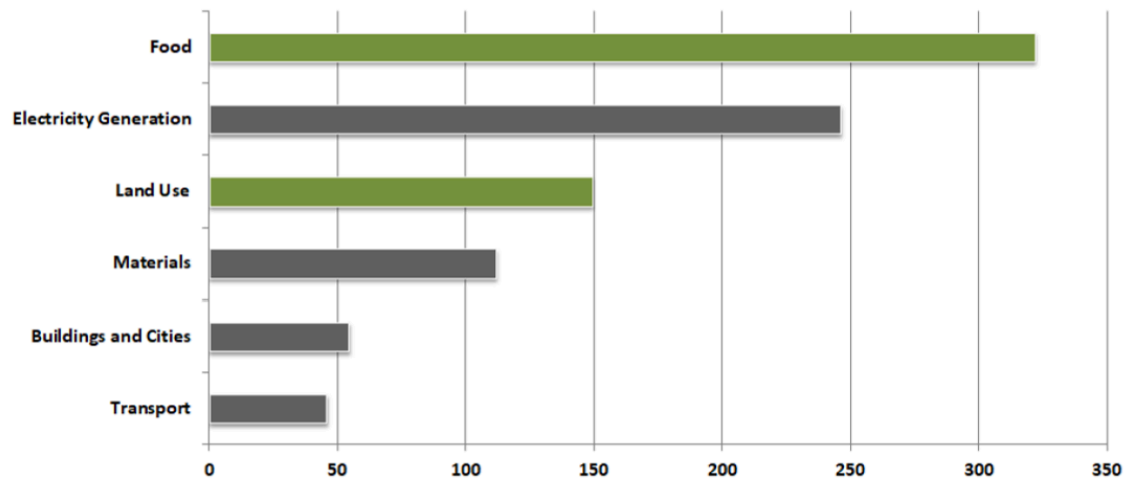
CO2 uitstoot per energiesector (in megaton)

Bron: <https://www.mo.be/interview/het-tijd-voor-een-sociaal-stigma-op-de-suv>

Het meeste door voedsel, elektriciteitsproductie, landgebruik, materialen, ...

Project Drawdown: Gigatonnes of CO2 saving opportunities to 2050

Voor andere bronnen: "The mind blowing truth about food", a talk by Anthony Simpson of "De waarheid over bananen" van Mike Berners-Lee. Besluit: vleesproducerende landbouw, de industrie, ... leveren de grootste bijdragen aan de totale uitstoot.

We citeren [een fragment uit het klimaatboek van Greta Thunberg \(vanaf p.446\)](#) met een citaat op p.450 "elk jaar wordt naar schatting 8 miljoen ton afval in onze oceanen gedumpt, elke dag verbruiken we ongeveer 100 miljoen vaten aardolie, elke minuut geven we 11 miljoen dollar subsidie aan de productie en verbranding van aardolie, steenkool en aardgas, elke seconde wordt een stuk bos ter grootte van een voetbalveld gekapt".

Hoe omgaan met 'het heeft geen zin'-uitlatingen van leerlingen.

Toekomstdenken

... onderwijs voor turbulente tijden

		Want, inderdaad, Greta Thunberg gaat na het citaat verder met: <i>“Daar kan geen enkele hoeveelheid individuele acties tegenop. We kunnen niet duurzaam leven in een niet-duurzame wereld, hoe hard we het ook proberen”.</i>
10'	L	Hoe kunnen wij als “gewone” burgers toch invloed uitoefenen op die grote spelers, behalve door het aanpassen van ons eigen gedrag? De leerlingen gaan in groepjes van 3 op zoek naar acties die kunnen leiden tot veranderingen bij de grote spelers. Bijvoorbeeld: https://www.climateresponse.eu/you-nl Doe-activiteit: brieven schrijven aan de Boerenbond, grote bedrijven, koepelorganisaties,... Let op: ‘Activisme’ is geen doel. Leerlingen leren op een geweldloze manier vragen te formuleren, gebruiken kennis om scenario’s in te schatten, om strategieën te vergelijken door inzet van middelen en mogelijke bedoelde en onbedoelde effecten te vergelijken (=Descriptief beschrijven: dit zijn de mogelijkheden (189 actievormen) en dit en dat zijn de potentiële gevolgen). Indien mogelijk kan er met lokale actualiteit aan de slag gegaan worden, bijvoorbeeld met een bezwaarschrift bij een openbaar onderzoek bij een bedrijfsuitbreiding of een verkaveling van een open ruimte. Doel hierbij is nadenken in de richting van nieuwe participatieve methoden zoals prioriteiten ordenen (David Reybrouck) en nadenken over collectieve actie tegenover individuele actie (als consument bewust kiezen). TIP: methodieken van Gene Sharp of beschrijven van Fridays for Future tegenover de grote spelers en Business as Usual.
1'	S	Hier moeten we nog meer mee doen! Huistaak: werk 1 mogelijke actie verder uit tegen de volgende les.